

1

חשבון הנפש ערב ראש השנה תשע"ח.

בשלהי חודש אלול התשע"ז על סף הימים הנוראים, ימי חשבון הנפש של הפרט, מן הראוי לערוך גם חשבון נפש של הכלל, על מצבה של המדינה.

בשנה הבאה נחוג 70 שנה לתקומת מדינתנו. אני שנולדתי עשור לפני קום המדינה, זכיתי לראות ולחוות את המהפכה האדירה שעברנו, ממדינה ענייה חסרת משאבים, המונה 600 אלף נפש, למדינה בעלת כלכלה יציבה בת 8 מיליון תושבים. עם קום המדינה חיו רבים מאתנו בבתים ללא חשמל וגז, בישלו על פתילות, הדליקו מנורות נפט לתאורה, ובירושלים עיר הולדתי- אף שאבו מים לשתייה ורחיצה מן הבורות שבחצרות. בעליות של שנות החמישים שוכנו רבים באוהלים ובצריפי פח דלים במשך חדשים ארוכים, כולל בחורף הקשה של 1950 - 1951, עת כיסה השלג הכבד כמעט את הארץ כולה, כולל עמק יזרעאל. מי חלם אז על מגורים בבתים מפוארים עטורי גינות, על וילות נרחבות עם מיטב השכלולים, ועל מכונית כמעט לכל משפחה. חלומו של שמעון פרס – מכונית לכל פועל – התגשם. יש משפחות המחזיקות כיום בצי של מכוניות. המדינה הגיעה להישגים מדהימים ובתחומים מסוימים של חידושים והמצאות הפכה למובילה בעולם.

זכינו בשנים ההן במערכת חינוך נפלאה שממנה העמדנו מספר לא מבוטל של חתני פרס נובל בספרות ובמדעים. הישגים אלה יש בהם כדי למלא אותנו בגאווה ולהסב לנו קורת רוח מרובה. קצר המצע מלהזכיר את כל החידושים וההמצאות שמדינת ישראל הולידה מקרבה, כמו מזל"ט, כיפת ברזל, וויז, ועשרות המצאות אחרות אשר שינו את פני העולם. חשוב לזכור ולהדגיש כי כלהשגינו, הושגו תוך כדי מלחמות בלתי פוסקות ותקציב ביטחון מן הגבוהים בעולם.

*

ברם, בצד כל אלה, סובלת מדינת ישראל מבעיות קשות וחמורות המצריכות טיפול יסודי ומהיר **כי בנפשנו היא.** המדינה קרועה ושסועה בין יהודים, מוסלמים, נוצרים ואתאיסטים. גם בתוך הקבוצות עצמן שורר מתח רב בין דתיים, חילוניים,

2

אורתודוכסים קונסרבטיביים, רפורמים ולהטבי"ם. מתח בין מזרחים ואשכנזים, שחורים ולבנים, בין מסתננים זרים מחפשי עבודה ופליטים מאריתריאה וסודן. ביתר שאת בולט עתה המתח בין ימין ושמאל, בין מפלגות עדתיות כש"ס - עדות המזרח, אגודת ישראל ויהדות התורה - עדות אשכנז, ליתר האוכלוסיה. התפלגויות אלה גורמת לעימותים קשים מאד ובשנה האחרונה הולכים ומתדרדרים העניינים. התנגשויות אלימות אירעו לאחרונה בבית שמש ובערד בין דתיים לחילוניים. בימים אלו ממש מתנהל מאבק קשה בין חילוניים שהקימו את העיר ערד ובין דתיים חסידי הרבי מגור שבמצוות רבם פלשו לערד בהמוניהם כדי להפכה לבני ברק. זכור גם המאבק בין חסידי ברסלב לתושבי יבנאל. בהנהגתו של הרב שיק החלו חסידי ברסלב להתיישב ביבנאל, תחילה בדרכי נועם ולאחר זמן מה במקל חובלים. אירועים אלה יכולים להוביל חלילה, למלחמת אחים.

*

גיוס לצבא הגנה לישראל:

אחד העימותים המרכזיים הוא העימות בין הציבור הישראלי לבין החרדים. הכעס עליהם גדול בשל העובדה שרובם אינם עובדים, אינם משרתים בצבא וחיים כטפילים על חשבון המדינה. **אין זה מתקבל על הדעת שהחרדים אינם משרתים בצבא, מצפצפים על חוק גיוס חובה** ובעזרת מניפולציות ושיטה קואליציונית קלוקלת, משיגים לעצמם תקציבים וטובות הנאה במיליארדי שקלים, שיוצאי צבא אינם זוכים להם. בחור ישיבה אינו משלם מאומה על לימודיו, מקבל במשך שנים הקצבות וטובות הנאה, וחי יחד עם משפחתו על חשבון המדינה. בחור ישיבה כזה משלם רק 10 אחוז ארנונה, בעוד שבחור יוצא צבא המקריב את דמו אינו זוכה לתשלום שכר לימוד באוניברסיטה ואף לא להנחה כלשהי בתשלומי ארנונה גם בעת לימודיו. **תלמידי ישיבות שאינם תורמים דבר וחצי דבר למדינה, זוכים להטבות מפליגות לעומת סטודנט ששירת בצבא, שבתום שירות של שלוש שנים לומד באוניברסיטה על חשבונו וחשבון הוריו, ולאחר סיום לימודיו תורם לחברה את**

3

חלקו בתחום שבו התמחה. אנו ובנינו ששירתנו בצבא איננו יכולים ובוודאי לא רוצים לסבול מצב מפלה זה. קבוצות קטנות ביותר של החרדים שכן מתגייסים לצבאנו, זכות ליחס מחפיר מצד החרדים עצמם, בשכונותיהם ובקרב חבריהם לשעבר. איני מסוגל לשמוע את הטיעונים המגוחכים של עיתונאים ומובילי דעת קהל למיניהם, הטוענים שאי אפשר, כביכול, להכריח את החרדים לשרת בצבא באמצעות חקיקה. חוק שירות בטחון קובע חובת גיוס לכל מי שמגיע לגיל 18 בנים ובנות, דתיים וחילוניים. לגבי יוצאים מן הכלל של חייבי גיוס, נקבע במפורש חוק. ההקלה ההיסטורית שלה זכו מספר קטן של תלמידי ישיבה על ידי בן גוריון [400 תלמידים] הלך והתרחב במשך השנים עד שהפך לפטור כולל לכל החרדים באמצעות **הקואליציות שהשם המתאים להן יותר הוא גועליציות.**

לא ברור לי גם מדוע יכולות בנות דתיות לפטור עצמן משירות חובה רק על סמך תצהיר שהן מנהלות אורח חיים דתי. לשירות לאומי מתגייסות רק אלה שמוכנות להתנדב. יש לחייב כל מי שמקבלת פטור מן הצבא לשרת שירות לאומי. בשבתי על כס המשפט הובאו לפני לא פעם בחורות שקיבלו פטור משירות צבאי על סמך תצהיר כוזב ונתפסו נוסעות בשבת ומבלות בחופי ים בבגדי ים שאינם עולים בקנה אחד עם אורח חיים דתי, המונע, לטענתן, שירות בצבא. לצערנו משרתים היום בצבא פחות מחמישים אחוז מחייבי שירות וכבר יש בינינו כאלה המציעים לבטל את שירות החובה ולהקים צבא של שכירים בלבד. **מה יהיה אז על כור ההיתוך של המדינה, ומי ימנע שביתות של צבא שכיר ??? אם החרדים ישרתו בצה"ל כמו כל אזרח, כפי שמחייב חוק שירות חובה, תיפתרנה כמעט כל הבעיות האחרות מאליהן, בשל חברות קרובה ואחוות לוחמים שיצמחו מן השירות המשותף בצבא.**

*

חינוך:

גם בתחום החינוך נכשלנו, אסור היה בשום פנים ואופן להקים מערכת חינוך נפרדת למגזר החרדי. חובה עלינו לנהל מערכת אחת של **חינוך יהודי ממלכתי, שבו**

סממנים יהודיים כראוי למדינת היהודים. אם החרדים חפצים במערכת חינוך נפרדת עליהם לממנה בעצמם כפי שהם עושים זאת בכל מדינות העולם, לא על חשבון המדינה ולא על חשבונם של האזרחים העובדים, ומממנים אותם.

*

משפט:

לאחרונה גוברת המחלוקת בין הרשות המבצעת והמחוקקת לרשות השופטת **בעניין סמכויות בג"ץ**, בעיקר לגבי ביטול חוקים של הכנסת. מחלוקת כאלה היו גם בעבר, ואף היו שרי משפטים [השר לשעבר דניאל פרידמן] שניהלו את המחלוקת בסגנון חריף יותר. אין כל פסול במחלוקות אלה, אפשר וצריך לנהלן באופן ענייני וסולידי ולהגיע לפתרונות. האיזון בין שלוש רשויות השלטון צריך להישמר, ויש למנוע מצב שרשות אחת, תחוש שרשות אחרת פולשת לתחומה ופוגעת בסמכותה.

בעניין ביטול חוקים על ידי בית המשפט העליון, גם בית המשפט עצמו מסכים שהכנסת מוסמכת לחוקק מחדש חוק שבוטל על ידו. הוויכוח הוא באיזה רוב צריך הדבר להיעשות האם ברוב רגיל של 61 חברי כנסת, או ברוב מיוחד, או מיוחס, שלמעלה מזאת. יש להדגיש שהטענות שמעלה שרת המשפטים בנושא זה הן רציניות ואינן תלויות על בלימה. יש צורך ללבן אותן.

גם הטיפול של המדינה באוכלוסיה הבדואית, הוא רופס, חובבני ורשלני. אין מחילים עליהם את הוראות החוק ככל שהדבר קשור לחוקי תכנון ובניה. אלפים רבים של צווי הריסה שניתנו על ידי בתי המשפט לאחר דיונים ממושכים, נגד הבדואים, מונחים כאבן שאין לה הופכין. עניין זה חל למעשה על המגזר המוסלמי כולו. **בנושא הביגמיה שחל עליה עונש של חמש שנות מאסר**, אין מוסדות המדינה פועלים על פי החוק. לרוב הבדואים יותר מאשה אחת, לעיתים עד ארבע נשים. התוצאה היא שבמשפחות אלה נולדים עשרות ילדים. המספרים מגיעים לחמישים וששים ילדים, שעברייני הביגמיה זוכה עבורם לקצבאות ילדים מן המוסד לביטוח לאומי. **תמוה מדוע נמשכת הפקרות זו ואין המדינה מחילה עליהם את חוקיה.**

הפעלת החוק בנושא זה הייתה מביאה לקיצוץ דרסטי בהענקת קצבאות ביטוח לאומי מכספי הציבור, עבור מפרי חוק אלה.

*

שקופים:

לדאבון הלב יש בינינו קבוצות של אוכלוסיות שקופות ודי להזכיר 3 שלוש מהן: **האחת, אזרחי דרום תל אביב** הסובלים מזה כעשור, מפלישת אלפי מסתננים סודנים, אריתראים ועוד – מחפשי עבודה, שהשתלטו על שכונותיהם והפכו את חייהם לגיהנום, תוך ביצוע עבירות שחרות, גניבות, פריצות ועבירות מין. נשים וילדות פוחדות לצאת מביתן עם רדת החשיכה ואף בשעות היום.

השנייה, היא אוכלוסיית הנכים. החיים על קצבאות חודשיות המגיעות למחצית מסכום השכר המינימלי. סכום זה אינו מאפשר חיים בכבוד לאדם רגיל, קל וחומר לנכה הזקוק לתרופות, הסעות ומימון יתר הפעולות הנובעות מנכותו.

השלישית, היא אוכלוסיית הזקנים. בסוגיה זו אנו חווים חוויות מבישות של תקיפת זקנים הן בבתייהם והן בבתי אבות סיעודיים על ידי מטפלים [זרים בדרך כלל]. חלק מתקיפות אלו הסתיימו אפילו במוות. לא נראה כי המדינה פועלת בתוקף על מנת למגר תופעות נוראות אלה. ולעניין נגע האלימות אשר זיהם את חברתנו נדרשת כתבה שלמה העוסקת באלימות בלבד.

*

שחיתות:

לדאבוני, אנו חוזים בלא מעט שחיתות בגופים ציבוריים וברשויות מקומיות. הגענו למצב עגום שבו נשיא, ראש ממשלה, שר אוצר, ראשי ערים ואף רב ראשי, נידונו לתקופות מאסר ארוכות. **אנו חסרים מנהיגות שתשמש דוגמה והשראה לאזרח מן השורה. אין מנהיגות מאחדת ומובילה.** מנהיגותנו הססנית ומגמגמת ואינה מסוגלת להחליט ולפתור בעיות כדבעי. לדוגמא: הצבת המגנומטרים בהר הבית לאחר רציחת שני שוטרי מג"ב והסרתם זמן קצר לאחר מכן בשל לחץ

6

והתנגדות הציבור שמתוכו יצאו הרוצחים. או: המתווה בכותל שעליו המליצה הממשלה, והסכימו לו נשות הכותל ואף הרפורמים. לאחר קבלת המתווה ובלחץ המפלגות החרדיות, שאינן נותנות ורק לוקחות, בוטל המתווה ומאז חורקים היחסים ונקרע קרע בין מדינת ישראל והיהדות הרפורמית בארצות הברית, יהדות המהווה אחוז גבוה מיהודי אמריקה, ותומכת במדינת ישראל בכספים ובדרכים אחרות.

בחלק ממשרדי הממשלה אין שר, וראש הממשלה מחזיק במספר תיקים. משרות חשובות כגון ראש המוסד, ראש המועצה לביטחון לאומי, מזכיר ממשלה, נציב שירות המדינה ועוד, לא מאוישות בזמן ומבעוד מועד. ראש הממשלה עסוק זמן רב מדי בעניינים אישיים, בהישרדות פוליטית ובהגנה על עצמו מחקירות משטרה נגדו ונגד אשתו. חשוב לציין שמחד גיסא עומדת לראש הממשלה ואשתו זכות החפות כל עוד לא הועמדו לדין ולא הורשעו. מאידך גיסא, לא ייתכן שראש ממשלה בישראל שנושא באחד התפקידים הקשים בעולם, יתפקד לאורך זמן כשעננות שחורות מרחפות מעל ראשו – תיק 1000, תיק 2000 ותיק 3000.

טענתו המגוחכת של ראש הממשלה ש"רוצים להפיל את הליכוד" היא הסחת דעת מכוונת וזריית חול בעיניים. הטרוניות והתלונות של הציבור הישראלי, אינן כלפי הליכוד אלא כלפי ראש הממשלה בלבד.

השיטה הקואליציונית הנהוגה בארצנו, מאז הקמת המדינה, היא קלוקלת ואפילו גובלת בשחיתות. כל מפלגה דורשת אתנן ומחיר גבוה כדי להצטרף לקואליציה, והמפלגות הדתיות הפכו שיטה זו לאמנות. התוצאה היא בזבוז של מיליארדי שקלים מכספי הציבור. אין הבדל בין הצעת משרות ותשלומים המובטחים למפלגות הדתיות על ידי המיועד לראשות הממשלה, עבור ישיבות ותלמידיהן, לבין הבטחות דומות של המיועדים לשמש ראשי ערים ורשויות מקומיות, כתנאי להצטרפות לקואליציה עירונית. על מעשים אלה הועמדו לדין ראשי ערים ואף נשלחו למאסר, [ראה מקרה ניצב בדימוס ישראל סדן, ראש עיריית חדרה לשעבר].

7

במקרה זה ובאחרים דוגמתו, היה מדובר בדברים פעוטי ערך לעומת התשלומים המשולמים למפלגות המצטרפות לקואליציות הממשלתיות. **אין הדבר שונה עקרונית ממתן שוחד.**

*

כדי למגר את כל הרעות החולות האלה, דרושים לנו מספר דברים:

[א] **חוקה שתקבע את העקרונות המרכזיים לניהול מדינת ישראל.** איני מתעלם מן הקשיים הקיימים בכתיבת חוקה למדינת היהודים שדת ולאום בה, חד הם. **בהגיע המדינה לגיל 70,** ראוי לכתוב חוקה ולהשלים את מה שהחסירה הכנסת הראשונה שלא השלימה את תפקידה כאסיפה מכוננת. יעדה של אסיפה זו היה לקבוע "חוקה" עד 1 באוקטובר 1948, שעל פיה יוקמו השלטונות הנבחרים של המדינה. לצערנו לא נעשה הדבר. אילו הייתה לנו חוקה, חלק מן הרעות החולות שהזכרתי לא היו קיימות.

[ב] **חובה עלינו להפריד את הדת מן המדינה** כפי שקבע הרצל בספרו "מדינת היהודים". הדבר יחסוך צרות ועימותים, וכספים רבים מספור למדינה. יש סיכוי שההפרדה תעלה את קרנה של הדת היהודית.

[ג] **מנהיגות. הגיעה העת שראש הממשלה האחראי על ניהול ענייני המדינה יחזור להיות מנהיג מזן המנהיגים הראשונים: דוד בן גוריון, לוי אשכול, גולדה מאיר, יצחק רבין, ומנחם בגין.** אלה – אמנם לא דיברו אנגלית מלוטשת, אולם היו מנהיגים ישרים והגונים, צנועים באורחות חייהם, ומהווים דוגמה ומופת לאזרח מן השורה. כולם הצליחו לעשות דברים גדולים למען המדינה. **אנו זקוקים למנהיג בעל חזון שיפיח רוח חדשה בעם, שיוביל לאיחוד ולא לפירוד, שתהא לו תכנית מחושבת מראש וסדורה שיוכל להשלימה במהלך הקדנציה שלו.** ועד שנשלים משימות אלה, ונשוב להיות מדינת "אור לגויים" כפי שהיינו, **שתתחדש עלינו שנה טובה - שנת בריאות ביטחון ושלו!**

אהרן אמינוף, לשעבר סגן נשיא בית המשפט המחוזי בנצרת.